

Heinrich — Henrik; Johannes — Ivan; Wilhelm — Vilim itd.). Na pojedinim mjestima govori se o *konceptu*, a trebalo bi biti riječi o koncepciji, poimanju ili stavovima. Machiavellijevo djelo se navodi (str. 71) u njemačkom prijevodu *Der Fürst*, a već postoji hrvatski prijevod iz 1978. i 1983. (*Vladar*), ili se moglo ostaviti na izvorniku (*Il Principe*). Govoreći o Eckhartovim propovijedima, spominje se pojam »opuštenosti« (tj. tako se prevodi *Gelassenheit*) koji ne znači ništa u tom kontekstu, posebice kad se navodi prva Eckhartova propovijed u kojoj se tumači izgon trgovaca iz hrama (Mt 21, 12). U tom kontekstu, a to je i jedan od Eckhartovih ključnih pojmova, treba govoriti o »izlasku iz sebe«, »napuštanju samoga sebe« (usp. A. Gozier, *Petnaest dana u molitvi s Učiteljem Eckhartom*, Zagreb: Dominikanska naklada Istina, 2001, str. 35–36).

Anto GAVRIĆ

Matija Maša VEKIĆ, *Svjedok — zaštitnik — suputnik*, Biblioteka Uzori, Zagreb 2004, 80 str.

Autorica ove knjige, inače po zvanju novinarka, za naslov je uzela riječi kojima je papa Ivan Pavao II. nazvao bl. Ivana Merza u svome govoru na dan njegove beatifikacije prošle godine u Banjoj Luci: »Njega (Ivana Merza) želim vam danas dati kao svjedoka Kristova i zaštitnika, ali istodobno i suputnika na putu u vašoj povijesti...« Knjiga je bogato ilustrirana raznim fotografijama iz života bl. Merza te kasnijim zbivanjima oko njegove osobe. Na njezinim koricama donesena je slika trenutka otkrivanja slike novog blaženika nakon što je Papa izrekao formulu beatifikacije. Knjiga je podijeljena u sedam poglavlja: 1. Životni put Ivana Merza, 2. Ivan kao uzor, 3. Blaženi Ivan Merz i Marica Stanković, 4. Rekli su o blaženom Ivanu Merzu, 5. Doktorska disertacija Ivana Merza, 6.

Ivanu Merzu u čast te 7. Dekreti za beatifikaciju Ivana Merza.

Još iste godine kad je mladi zagrebački profesor Ivan Merz prešao u vječni život, a bilo je to 10. svibnja 1928. godine u Zagrebu, njegov suvremenik i suradnik K. Volinski objavio je komemorativni članak u *Hrvatskoj prosvjeti* u kojem među ostalim veli: »Takve ličnosti ne iščekavaju bez traga. Nemam ni najmanje sumnje, da će njegovo ime biti prije ili kasnije dignuto na dostojnu visinu u cijelom kršćanskom svijetu.« (K. Volinski, O dr. Ivanu Merzu, *Hrvatska prosvjeta*, 15/1928. br. 6, 140). Sličnim riječima izrazio se i Ivanov bliski prijatelj D. Žanko o desetoj obljetnici njegove smrti: »Ime Ivana Merza može se već danas sigurno ubrojiti među imena onih koji se neće izbrisati ni na nebu ni na zemlji.« (D. Žanko, Duša dr. Ivana Merza, *Život*, br. 5, 1938., 245). Svjedoci smo da se ono što su ovi prijatelji Ivana Merza naslućivali i u izvjesnom smislu prorokovali, danas to i ostvarilo. Papa Ivan Pavao II. 22. lipnja 2003. proglasio ga je blaženim i to u njegovom rodnom mjestu Banjoj Luci. Uzdigao ga je na oltar katoličkih crkava i postavio ga za uzor mladima i vjernicima laicima. Crkva u Hrvata, kao i cijeli hrvatski narod, dobili su tako u novom blaženiku jedan veliki dar. Taj dar dok se prima sa zahvalnošću on i obvezuje, i to u prvom redu da se upozna lik novog blaženika. Stoga je objavljivanje ove knjige velika pomoć Postulaturi bl. Ivana Merza za pripremu njegove kanonizacije, ali isto tako će pomoći čitateljima da dođu do onoga najvažnijeg, a to je: čuti i slijediti poruku koju Bog upućuje preko novoga blaženika i njegova svetog života.

Posebnu vrijednost knjizi daje Pогоvor koji je napisao akademik Josip Bratulić. On najprije iznosi svoja sjećanja iz gimnazijskih dana kad je upoznao Ivana Merza, koji mu je od tada postao uzorom: »Za nas koji smo čitali životopis Ivana Merza koji je napisao pater Vrbanek, lik profesora francuskog jezika i

književnosti lako je postao uzor. Možda smo upravo zbog njegova interesa za francusku književnost Moderne rado čitali P. Claudela, Ch. Péguyja i F. Jammesa. Ivan Merz je bio uzorom u godinama našega školovanja.« Svoj prilog knjizi akademik Bratulić završava ovim riječima: »Mislim da taj svijetao lik, sada kao blaženik, može još glasnije govoriti ovoj generaciji, mladima ali i onima koji to više i nisu. Ne samo zato što primjeri vuku na dobro... nego i zato što se ljudska narav najbolje osjeća u ozračju ljubavi i prijateljskoga zajedništva. A onaj koji je takvo ozračje oko sebe stvarao, među profesorima i đacima, u gimnaziji, na susretima i sastancima, bio je Ivan Merz. Zato ga je lako prepoznati kao uzor, te ga slijediti na putu života. Danas još lakše nakon što je proglašen blaženim, to jest herojskim uzorom vrsnosti svoga životnoga djelovanja.«

Autorica u ovoj novoj knjizi o blaženom Merzu obrađuje sve razine njegove osobnosti. Najprije iscrpno prikazuje Merčev život, a potom donosi podatke i o njegovom utjecaju nakon smrti. Na poseban način obrađuje lik Marice Stanković i utjecaj što ju je na tu herojsku i svetu ženu izvršio svetački lik bl. Merza. Kao što u životu sv. Franje imamo sv. Klaru koja njegovu karizmu primjenjuje na ženski svijet, tako isto i karizma bl. Merza nalazi potpuni odjek u osobi Marice Stanković koja na kraju i ostvaruje Merčevu životnu zamisao osnivanjem svjetovnog reda »Suradnica Krista Kralja«, u kojem mnoge žene i djevojke idu putem koji je zacrtao blaženi Ivan.

U knjizi nalazimo mnoge izjave raznih crkvenih ljudi o bl. Ivanu: kardinala Franje Šepera, kardinala Franje Kuharića, o. Ireneja Hausherra, dr. Milke Jauk-Pinhak i dr. Svi nas oni još jednom podsjećaju na duhovnu veličinu bl. Ivana Merza.

Kardinal Franjo Kuharić je uz mnoge lijepe izreke o bl. Ivanu rekao i ovo, kako se navodi u knjizi: »Mene duboko impresionira Ivanova mladost. Da je u tako

kratkom vremenu mogao sazreti takav duh. Kada čovjek čita njegove misli iz njegovih mladenačkih vremena, tu zaista vidi dubokog i zrelog mislioca koji zna iz svoga vremena misliti u vječnim vrijednostima i gledati svijet, ljude i povijest u tom svijetu vječne perspektive. Mislim da je i to Providnost da opet gledamo u jedan sunčani vrhunac, da se nastojimo penjati prema njemu.« (*Na blagdan Krista Kralja 26. studenoga 1978. g.*)

Prikazujući doktorsku disertaciju bl. Ivana Merza, autorica M. Vekić donosi izjave dr. Milke Jauk-Pinhak, koja je svojim predavanjima o disertaciji bl. Ivana Merza sudjelovala na nekoliko simpozija o Blaženiku te je izjavila: »Merz je bio osobito zanimljiva i svakako slojevita ličnost. On je u našoj sredini ostavio dubokoga traga svojim katoličkim angažmanom među mladima, a njegova disertacija ga otkriva kao temeljitog radnika i istraživača koji je dao vrijedan znanstveni prilog poznavanju francuske književnosti. Bio je velik poštovalac francuske književnosti i svojim je djelom i samim Francuzima otkrio jedan nov i specifičan vid te književnosti. U tome je važnost i novost njegove disertacije.«

Kao ilustraciju utjecaja bl. Ivana Merza nakon smrti pa sve do naših dana, M. Vekić donosi razne inicijative i ostvarenja koja su povezana s bl. Ivanom Merzom i nose njegovo ime. Tu je opis nastanka Doma hrvatskih hodočasnika u Rimu, potom škola i tiskare u Zagrebu. Donosi nam informacije o zastupljenosti bl. Ivana u likovnoj umjetnosti, kao i u poeziji. Na poseban način osvrće se na udrugu mladih »Bl. Ivan Merz« koja djeluje u Kaštel Novom i čiji su članovi prvi odgovorili na Papin poziv iz Banja Luke da slijede i ostvaruju duhovnost bl. Ivana. Knjižica ima i sažetak na engleskom jeziku.

Autorica nije propustila spomenuti i one povijesne riječi koje je napisao o. Irenej Hausherr, profesor na Papinskom orijentalnom institutu u Rimu. On je bl. Ivana dobro poznao i nakon njegove

smrti dao divno svjedočanstvo koje je ušlo i u akte procesa beatifikacije. Tako u svojoj izjavi kojom završavamo ovu recenziju o. Hausherr veli: »Hrvati ne bi smjeli dopustiti da ugasne uspomena na Ivana Merza. Čovjek takve inteligencije i tako široke naobrazbe, koji je usred svijeta živio potpuno Božjim životom, životom djeteta u evandeoskom smislu, to je tako lijep i tako blagotvoran prizor da ga ne bi smjeli skrivati ni u Hrvatskoj ni izvan nje. Neka njegovi sunarodnjaci zahvale Bogu što im je u njemu dao uzor pravoga kršćanina i zaštitnika.«

Božidar NAGY

Marko BABIĆ — Petar LUBINA (prir.), *Don Bepovo srebro i zlato*, »Spomenpisi«, sv. 3, Biblioteka *Službe Božje*, Split 2002, 136 str.

Vođeni starozavjetnom mudrošću, fra M. Babić i fra P. Lubina pobrinuli su se da srebro i zlato jednog plodnog polustoljetnog života, trojednog života don Josipa (Bepa) Franulića, ne samo da ne izgube bitno odredbena svojstva dviju dragocjenih kovina nego da za buduća vremena ostanu zapisana svjedočanstva (usp. Iz 30, 8). Sveti pisci obaju Zavjeta preferentni su autori za svakog svećenika u gradnji vlastitog intelektualnog lika, s čitanjem i znanjem kao supstratima, postamentima tog lika. Jer svojim (svećeničkim) usnama čuva znanje (Mal 2, 7) koje nije odbacio, te tako ni sâm bio odbačen (Hoš 4, 6), trajno se odazivajući Pavlovu pozivu na čitanje (1 Tim 4, 13). Tri don Bepova jubileja, tri su posude u jednoj: jedan te isti čovjek navršio je 50 godina života (1951.–2001.), 25 godina spisateljske djelatnosti (1974.–1999.) i 25 godina svećeništva (1977.–2002.). K tome, dva srebrna jubileja zbirno (i) dodatno pozlaćuju zlatni. Sve se, dakle, zbilo unutar jednog polustoljeća: 1951./1974./1977./1999./2001./2002.

Priređivači knjige o trostrukom jubilaru Hvarske biskupije donijeli su pre-

gled pozamašne bibliografije Franulićevih radova (preko 160 naslova) u periodičkim publikacijama (26 domaćih i inozemnih), abecedno poredanima. Pretходи im 10 bibliografskih jedinica »prvog (raz)reda«: 6 objavljenih knjiga, 1 u rukopisu i 3 u pripremi. Posvema je razvidan dominantan *movens* Franulićevih tematskih odabira, štoviše, eruptivan *movens* da iz vlastite duhovne nutrine iznese ono najbližije, surođeno, ono svoje, svoja Nerežišća, i sve to u baštini nadolazećim naraštajima. No, čak i površnijim uvidom u njegovu bibliografiju Franulić je idejno–tematski impresivan. Izvješćuje, vrednuje, usustavljuje, prosudbeno se osvrće, razjašnjava, ispravlja, otima zaboravu (piše nekrologe), predstavlja tuđe knjige, piše mariološke priloge, ali i priloge za povijest umjetnosti u srednjoj Dalmaciji, s kojima izlazi na glas kao zapažen kultor i restaurator sakralnih objekata, čime najzad privlači pozornost onih subjekata koji su željeli nagraditi Franulićev sveukupan rad: Općina Nerežišća (1998.) i Splitsko–dalmatinska županija (1999.).

Desetci bibliografskih jedinica u Franulićevoj opsežnoj bibliografiji kazuju o Franulićevoj proćućenoj crkvenosti, prožetoj mnogostranom crkveno–kulturalnom utkanošću u sve pore života ponajprije domicilne, nerežiške Crkve, i sve to cijelim svojim bićem. Impresionira nas Franulić već kao mladi student teologije s dvadeset i koju godinu života svojim vrlo ozbiljnim i jasno zacrtanim istraživačkim pristupom tisućama folijana domicilnih arhivalija iz kojih ispisuje, datira, traga za dotad nepronadenim i neutvrđenim, te traženo nalazi i neutvrđeno fiksira. Istraživača Franulića, pogotovu onoga kasnijega, zrelijega, iskusnijega, mnogošta motivira da se »seli« iz stoljeća u stoljeće, i sve to u nevelikoj župnoj (gđinjskoj) radnoj sobi — knjižnici, ali zato prepunoj arhivalija koje su za vještog latinista Franulića jedina valjana *vehicula* za »prebacivanje« iz stoljeća u stoljeće minulih vremena. U 123